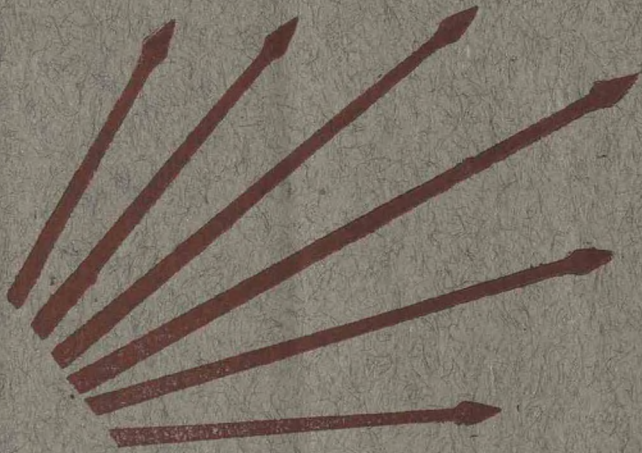

MAYIS

28

BU SAYININ YAZILARI

Ş. Kayanın Nutku

42 Halkevi açılırken

Hayat ve insan hayatı

Vedağ (Şiir)

Arzular (Şiir)

Gençliğe (Şiir)

Tütün (Şiir)

Bahar (Şiir)

Bir Konuşma

Haberler - Hareketler

Yeni Sesler - Yeni İzler

Halkevleri Dergileri

H. Hızal

R. Ozantürk

S. Aytekin

S. Aytekin

A. Ertan

M. S. Sütüven

M. Ş. Fırat

Ö. S. Erdi

**

**

19 MAYIS

SAMSUN HALKEVİ DERGİSİ

SAYI : 28

MART

1938

CİLT : III

Ş. Kaya'nın Nutku

Halkevlerinin 6 ncı yıldönümü dolayısıyla işçiler Bakanı ve Parti Genel Sekreteri B. Şükrü Kaya Ankara Halkevinde çok değerli bir nutuk vermiştir.

Bu nutku aynen okurlarımıza sunuyoruz.

— Sayın yurddaşlarım ;

Halkevleri bugün altıncı, çalışma yılma, giriyor. Bu yıl yurttta (42) ev daha açıyoruz. (42) şehrimiz daha, millî ülkünün, bilgi ve görgü ışığına kavuşacak.

Gelecek yıllar, bu töreni aşacak olanlar bu adedin birkaç mislini söylemekle bahtiyar olacaklarına kanaatim vardır. Onların ve onları dinliyecek olan vatan-daşların, memnuniyetini, şimdiden hissediyor ve meserretlerine şimdiden iştirâk ediyorum. Halkevlerinin ilk açılış tarihi olan 932 de bizim yalnız (24) evimiz ve 34,000 üyemiz vardı. Bugün 938. 20. Şubatta yenileriyle beraber (209) evimiz ve her biri sosyal iş bölümünde, aktif rol sahibi erkek kadın 100,000 den fazla faal ve vazifedar üyemiz vardır.

Halkevlerinde, bugün, bu saatte sizin gibi toplanan seçkin vatandaşlar bu tö-rende hazır bulunuyorlar. Ve ellerindeki vasıtanın kudreti nisbetinde bizi dinli-yorlar.

Ulu şefimizin, emir ve müsaadelerile hepinizi ve sizin yüksek şahsiyetleriniz-de büyük milletimizi, Ulusal Önderimizin ulu adına hürmetle ve muhabbetle se-selâmlarım. (sürekli alkışlar)

Sayın yurddaşlarım :

Milletimize, Halkevlerinin bu seneki çalışmalarından malûmat vermek isterim.

Bu suretle Halkevlerinin millet huzurunda, bir senelik faaliyet muhasebesi, görülmüş olacaktır. Muhakemesi tenkid ve takdiri sizlere ve büyük milletimize aittir.

İlk çalışma yılı olan 933 te evlerimizde 915 konferans verilmişken bu yıl 3.056 konferans verilmiştir. 933 de 373 konser yerine, bu sene 1164 konser; gene o yıl 511 temsil yerine bu yıl 1.549 temsil verilmiştir.

Sinema ve radyolarımız da bu nisbette artmıştır. Kitapsaraylarımızda 933 de 59.444 kitabımız vardı ve 149.900 okuyucu gelmişti. Bu yıl kitabımız 129.362 cildi buldu. Okuyucularımızın sayısı da 1.590.000 i geçti.

Sergilerle, köy gezilerile, halk dersanelerile başlayan alâkamızın dördüncü yılında bulunuyoruz. Evlerimizde 935 te 59 sergi açılmışken bu sene 179 sergi açtık. Gene 935 de 495 köyde geziler yapmışken bu yıl çalıştığımız köylerin sayısı 1.495 i buldu. Halk dersleri 8.300 den 16.000 e vardı. 933 te Halkevlerine 500.000 vatandaş gelmişti. Bu yıl evlere gelenlerin sayısı 6.642.000 dir. Geçen yıl faal üyemizin adedi, 95.253 dü. Bunların 8.877 si öğretmen, 15.577 si çiftçi, 23.935 i işçi, 5.113 ü tüccar, 1.551 i doktor, 1.904 ü avukat diğerleri de başka sanat ve mesleklere mensup vatandaşlardır.

Geçen sene bütçemiz 227.000 lirası, inşaata verilmek üzere 962.000 liradır. Gelir kaynaklarımız mahallî parti organlarının hususî idarelerle belediyelerin ve nihayet Cumhuriyet halk partisi merkezinin, yardımından ibarettir.

Halkevlerinin çalışmaları ve hesapları, muhtelif bakım, ve yollardan sağlam usullerle tanzim ve murakabe edilmektedir.

Bundan başka halkevlerinin kendi neşriyatı da vardır. Bütün muameleler ve hesaplar teferruatile birlikte geçen sene olduğu gibi, bu yıl da, neşredilecek ve yurddaşların bilgisine arz olunacaktır.

Arkadaşlar ;

Halkevlerinin, gittikçe artan faaliyeti ve bugünkü durumu hepimizin memnuniyetini mucip olacak derecede ise de idealimize erişmiş ve ihtiyaçlarımızı karşılamış bir dereceye varmış değildir.

Bugünkü durum memnuniyeti mucib sayılabilir. Çünkü rakamlar, istatistikler gösteriyor ki şehirlerimizdeki münevverlerimizin büyük bir ekseriyeti Halkevlerinde vazife almışlardır.

Bunlar arasında, en evvel takdirinize arz etmek istediğim kütle, öğretmenlerdir. Çocuklarımızın, genç dimağlarının ve vicdanlarının terbiyesini, eline emanet ettiğimiz bu gençler öğretmen ve eğitmen ödevlerini, mektep divarlarının ve sıralarının dışına da çıkararak Halkevlerinde ve halk kürsülerinde halkımızın bilgilerini ve görgülerini arttırmak için çalışmaktadırlar.

Millî seciye ve terbiyenin ilk temeli şüphesiz ki aile ocağında, bilhassa ana kucağında kurulur. Türkler asırlar ve asırlardanberi bu sağlam temele dayanarak, yaşamaktadırlar. Bu itibarla Türk milleti en mümtaz ve müstesna bir maz-

hariyete maliktir. Eğer Türk seciyesi ve millî terbiyesinin maddî ve manevî bünyesine verdiği, sağlamlık ve metinlik, sayesinde asırların müşkülâtını yenebilmiş ise, bugün de zamanın güçlüklerine ve müşküllerine, göğüs gerebilecek bir kudrette ise bunun en büyük kısmını, aile ocağının sağlamlığına ve Türk anasının yeni Türk kadınının yüksek ahlâk ve karakterine borçludurlar. (Alkışlar)

Milletin aile ocağından ve ana kucağından, aldığı bu metin seciyenin bilgi ile, görgü ile tenmiye ve tevsî edilmesi öğretmenlere tevdi edilmiş milletin bir emanetidir.

Öğretmenlerin bu itibarla üzerlerine aldığı vazife çok çetin ve çok mesuliyetlidir. Memleket ve millet ellerine en kıymetli, hazinesini, çocukların ve en kıymetli varlığını tarihini, ikbalini, istikbalini hürriyetini tevdi etmiş bulunuyor.

Bu emaneti ; millî seciyenin icabları dairesinde medenî tekniğin ileri şartlarına uygun olarak yetiştirmek, yarın vatan ve milletin varlığını koruyacak dimağları ve vicdanları hazırlamak onların irfan ve vicdan borcudur.

Bir memleketin istikbalini öğretmenler kurar sözü bugün ikbalde bulunan bir çok medenî camiaların tarihlerinden çıkarılmış bir hakikattir.

Böyle bir hakikat gözönünde oldukça öğretmenlerle ve onların yarattığı ve yaratacağı canlı eserlerle meşgul olmak evlât sahiplerinin, bu evlâtlarla, sahiplerinin hayat ve istikballerini temin mesuliyetini taşıyanların ilk vazifesidir.

Öğretmenlerimiz, bu vazifelerinin, ciddiyet ve ehemmiyetini müdrik olarak çalışmaktadırlar. Vasıtaları arttıkça tesirleri de, gerek genişlik ve gerek derinlik itibariyle daha çok artacaktır. Kendilerini övmek, bizim için bir borçtur. (Alkışlar)

Saflarımız arasında çiftçi, işçi, memur ve serbest doktor, mühendis, tüccar, avukat diğer münevver, faal birçok unsurlarımız da vardır. Bunlar da günlük işlerinden, artırdıkları vakitlerini Halkevlerinde aldıkları vazifelere hasrediyorlar. Münevver olmanın vatana olan borcunu bildiklerinden, vatandaşları istifade ettirmek suretiyle ödemeğe çalışıyorlar. Bunları da teşekkürle anmak zevkli bir vazifedir.

Halk kütlelerimizin, evlerimize, muhabbet ve teveccühü, hergün daha fazla artmaktadır. En küçük kasabamız bile cumhuriyetin bir medeniyet ocağı olarak kurduğu, Halkevlerinden mahrumiyete katlanmamaktadır. Köyler de dahil olduğu halde hiçbir parti kongresi yoktur ki, dilekleri arasında ve başında Halkevi açılma isteği bulunmasın.

Ulu Şefimiz, Atatürk'ün de hükûmete, partiye emir ve işaretleri bu dileklerin, biran evvel, tahakkukunu istemektedir. Cumhuriyet hükûmeti her işte olduğu gibi şüphesiz Halkevleri işinde de Atatürk'ün bu derin görüşünü az zamanda tahakkuk ettirecektir.

Hususî idareler, ve belediyeler, binbir ihtiyaçtan artırdıkları gelirlerini Halkevlerinin biran evvel teessüsüne severek ve istiyerek hasrediyorlar. Gelir kaynakları arttıkça her kaza ve belediye merkezinde birer Halkevi açılması için

daha fazla miktarlarda yardım etmeyi kendileri için ulusal bir ödev sayacaklarına katî emniyetim vardır. Her kasaba için, Halkevi en medenî bir ihtiyaç telâkki olunmaktadır. Belediyeler, b lediye ve hususî idareler kurumları bunları yaratmağı, yaşatmağı şehirleri ve vilâyetleri için iftihar medarı addediyorlar. Bu millî kurumlara da teşekkür etmek yerinde yapılmış bir vazife olur.

Halkevlerinin çalışma sahaları, dil, tarih ve edebiyat, güzel sanatlarda, tiyatro, sosyal yardım, spor, müze, sergi, köycülük, halk dershaneleri ve kurslar, kütüphane ve yayın kollarına ayrılmıştır. Bu kolların başında bulunan yetişkin ve seçkin üyeler tekniğin en son icapları dairesinde vatandaşlara bildiklerini göstermekte ve öğretmektedirler.

Dillerin en ahenklisi en zengin ve geniş olan güzel türkçe ; kelimelerini ve terimlerini, aslî ve orijinal kaynaktan alarak Halkevlerinde, halka yayılmaktadır. Güzel türkçemizin, en güzel ve en temiz konuşulan yerleri Halkevlerimiz olacaktır. En yeni piyesler oralarda temsil olunur. En güzel ve en ince şiirlerimiz ve destanlarımız oralarda okunur ve orada dinlenir.

Son zamanlarda kasdî tesirler ve telkinler altında cahiller ve gafiller elinde binbir tahrife uğrayan Türk tarihi esash, ilmî araştırmalara ve vesikalara dayanarak, uydurulmuş iftiralar ve isnatlardan temizlendikten sonra hakikî ve temiz çehresini ve çerçevesini almıştır.

Dilimize ve tarihimize hakikî benliğini veren ve faaliyetine devam eden millî dil ve tarih kurumlarımızın eserlerini halk kütüphaneleri arasında bilinmesine ve yayılmasına gene halkevlerimiz, faal bir surette vasıta olmaktadır.

Edebiyat, musiki ve alelumum bir milletin medeniyet seviyesini ve irfanını ve millî zevkini, hulâsa hüviyet ve varlığını, yükseltecek güzel sanatların genişlemesi ve yayılması Halkevlerinin ehemmiyet verdiği vazifelerdendir.

Türk milleti, esas itibarıyla sağlam bünyeli bir ulustur. Bunu cihan böyle bilir ve hakikaten de öyledir. Esasta mevcut olan bu adeli kuvveti ve vücud güzelliğini sistemli çalışmalar ve rasyonel teknikle daha kuvvetleştirmek ırkın sıhhat kuvvet ve güzelliğini artırmak Halkevlerinde çok çalışılan bir faaliyet sahasıdır. Beynelmilel revaç bulan sporlar dahil olduğu halde en çok ehemmiyet verdiğimiz sporlar milletimizin tarihî ananesinde büyük yer tutan güreş, binicilik, avcılıktır. Her köyde, her kasabada harman yerlerinde bulabildikleri meydanlarda mektep avlularında çocuklarımız mütemadiyen güreşmektedirler. Bir zamanlar, iptidai diye terkedilmek tehlikesine uğrayan, bu güzel ve yaman spor, atavik bir tesir, ana ve babalarımızın teşviki ile bugüne kadar öncülüğünü kaybetmemiştir.

Bedenin her kısım adalesini tahrik ve takviye eden ve adalenin dimağ ile kullanılmasını isteyen, bu millî spor, memleketin her yerinde şüphesiz ilk safa geçecektir. En çok spor yapan milletlerle savaşlarımızda Mehmetçiğin güçlüğü idmanı daima kendisine zaferi ve tefevvuku temin etmiştir.

Binicilik ve avcılık türklerin ; tarihin ilk günlerindenberi meşgul ve meşhur oldukları iki mühim spordur. Halkevleri yeniden cirit oyunlarını ihya edecek, sürgün avları tertip edecek ve atış poligonları tesis edecektir.

Bu sene, ilk olarak İstanbul, Ankara Halkevleri genç bilginlerimizi vazifeye davet etmiştir. Bunlar bildiklerini, okuttuklarını konferans şeklinde ve büyük kütlenin anlayabileceği tarzda ve üslûbda halka söyleyeceklerdir. Halkevlerimiz bu suretle halk üniversitesinin hazırlığına başlamış olacak ve her sene artıracak bir gayretle bu konferanslar memleketin diğer kısımlarına da teşmil olunacaktır. Halk kütlesi arasında münavevler ne kadar çok olursa olsun eğer bilgisini okumak veya dinlemek yolu ile günün bilgisi seviyesinde tutmazsa hem münavevliğini kaybeder, hem de bilgisi ve görgüsü mektep sıralarında öğrendiklerine münhasır kalacağından yarı cahil olur ve irfan hayatında tam cahilden daha muzir bir hale gelir.

Hiçbir münavev okumak ve konferans dinlemek ve umumî bilgilerini artırmak ihtiyacından, yarı cahil kalmak ve kendisinden sonra mektepten çıkan her yeni nesilden fikir ve bilgi itibarıyla geri kalmak tehlikesini göze almadıkça bu ihtiyaçtan kendisini kurtaramaz.

Vaziyet ve vakti müsait olmayıp da ilmî bir mesleğe intisap etmemiş olanlar ve tahsillerini ilk devrede bırakanlar her memlekette ekseriyeti teşkil eder.

Bir milletin en esash sermayesini ve kudretini teşkil eden halk kütlesinin fikirlerini günün malûmatı ile tenvir etmek bilgilerini ve görgülerini artırmak millî vicdan ve şuurlarını fikrî malûmatla kuvvetlendirmek hulâsa halkı bilen, anlayan, istiyeceğini bilen ve istemesini bilen ve söyleyen faal dimağlı kültürel bir eleman yapmak onun insanlığının yüksek duygularını derinleştirerek ilerletmek bizim için yalnız insanî, ahlâkî mücerred bir vazife değildir. Bu, memleketin müdafaa-ında ve milletin ilerlemesinde zarurî olan bir varlık temelidir. Bunu şimdilik kafalarını çok kıymetli ve derin bilgilerini mücehhez olduğunu bildiğimize millî vicdan şuurunu hergün kürsüsü önünde toplanan Türk gençlerine yaptık arın gördüğümüz öğretmenlerimize, profesörlerimize ve doçentlere bırakıyoruz.

Okullarımızda, üniversitelerimizde ve enstitülerimizde kıymetli derslerinden istifade edilen bu bilginlerimizin kıymeti ve iktidarı memleketimizin her sahasına yayılacak, kendilerini yetiştiren memleket ve millet çocuklarının bilgileriyle hem iftihar edecek hem de onlardan istifade edecektir. İlerde bu vazifeyi millî bir ödev olarak her münavev üzerine alacak ve Halkevi kürsülerini işgal edecektir.

Arkadaşlar ;

Halkevlerinin esash işlerinden biri de muhitindeki köyleri gezerek, tanıyarak onların bilmediklerini öğretmek, iktisadî durumlarını islah etmek ve hususiyle çocuklarına ve hastalarına bakmak ve baktırmaktadır.

On sekiz milyon Türk'ün on iki milyonu köylerde oturur. Bunların maddî seviyelerini yaşayış tarzlarını Türk milletinin lâyık olduğu mertebeye çıkarmak

millî bir borçtur. Millî emniyetin temeli de budur.

Cümhuriyet hükûmetinin bütün faaliyetlerinin ve gayretlerinin istihdaf ettiği gaye memleketin her ferdinin maddî ve manevî refahını yükseltmek için çalışmasını verimli yapmak gelirini çoğaltma tır.

Halkevleri bu gayede çalışmaya başlamıştır, denilebilir.

Arkadaşlar ;

Halkevlerinin geçen yıllarda yaptıklarını ve bu sene yapacaklarını kısmen anlatmış oluyorum. Ve evvelce de dediğim gibi bugünkü şartlara göre mucibi memnuniyettir diyorum. Fakat Halkevleri ve Halkevlerinin faaliyeti milletimizin yüksek idealine ve derin ihtiyaçlarını tatmin edecek bir verime gelmediklerini derhal söylemeliyim.

Yurddaşlarım ;

Bu memleket ve milletin son asırlarda geçirdiği büyük felâketler ve tehlikeler cihanın malûmudur. Bunu en çok idrâk edenler şüphesiz ki gene türklere. O günlerin, acı hatıraları ibret alınacak derslerle doludur. Siyasal varlığı yok edilmiş tarihinin sahifeleri kendisine ebediyen kapatılmış sanılan Türk milleti ; her sahadaki yoksullukları, içindeki ve etrafındaki zorlukları yenerek tekrar medeniyet âlemi içerisine hatırı sayılan hakkına ve haysiyetine riayet edilen yepyeni bir devlet oldu. (Şiddetli alkışlar.)

Milletinin seciyesine ve kudretine en çok güvenen ve istikbaline en çok inanan ve onu yüksek bilgisi, çelik iradesi ve sonsuz vatan ve millet muhabbetiyle kurtaran Atatürk oldu. (Sürekli alkışlar).

O günkü şartlar içerisinde vatani ve milleti esirlikten kurtarmak pek güçlü ve âdeta imkânsızdı. O zaman milletin kalbinde acı bir hasret ateşi gibi yanan vatan kaygusu ; Atatürk'ün dimağında ve vicdanında insanlık kudretinin imkânlarını aşan ve muvaffakiyet şartlarını bulan bir kuvvet oldu.

Vatan ve milleti esaretten kurtardı. O zaman bu kadarı kâfidir zannedenler vardı. Vatan istilâdan millet esaretten kurtulunca memleket ve millet de kurtulmuş ve artık yapılacak bir şey kalmamış zannedenler ve bunu tavsiye edenler eksik değildi.

Bilmiyorlar ve görmüyorlardı ki bu vatan ve milleti en yüksek zafer ve ikbalen esir olmak, mahvolmak derekesine düşüren maddî ve manevî menfi ve muzur elemanlar milletin varlığını az zamanda gene kemirecek belki daha az zamanda daha fena akibetlere sürükliecekti.

Atatürk büyük istiklâl zaferini kazandıktan sonra Türk ve cihan tarihinde şan ve şöhrat içerisinde ebediyen yaşamak hakkını kazanmıştı. Atatürk bu hakikî şeref zevkiyle birgün bile meshur ve meşgul olmadı. Bir devleti korumanın bir devlet kurmaktan ve kurtarmaktan daha güç, daha müşkül olduğunu biliyordu.

Ulu Şef, istiklâl savaşının en çetin günlerinde bile bir taraftan kurtarma planını hazırlar ve cephelerde kumanda ederken diğer taraftan da aynı ehemmiyetle

devleti kurma ve koruma plânlarıyla meşgul oluyordu.

Müstakil bir devlet kurmak esasen müşkül bir keyfiyettir. Fakat kurulan o devleti bütün istiklâl şartlarına uygun olarak korumak ve yaşatmak elbetteki daha çok güç ve daha çetin bir iştir. Bu, dün böyle idi, bugün de böyledir ve yarın daha güç olacaktır.

İstiklâlin bütün şartlarını ve elemanlarını elinde toplamayan ve kurumunu bu günün isteklerine ve ihtiyaçlarına uyduramayan devlet ve milletlerin hazin âkibetlerini tarih gösteriyor. Tarih göstermese bile Osmanlı imparatorluğunun son iki üç asırlık kurumu ve durumu bunun en bariz bir misalidir.

Son zamanların vakaları da bize yeni yeni ve acı misaller göstermektedir.

Ne âlicenap yüksek seciyeli milletler tanıyoruz ki müesseselerini yeni ihtiyaçlara göre tanzim edemediklerinden veyahut fikirlerini ve dimağlarını reel ve rasyonel bilgilerle millî şuurla kuvvetlendiremediklerinden müdafaa kuvvet ve vasıtalarını ihmal ettiklerinden büyük tehlikelere maruz kalmışlardır ve kalmaktadırlar.

Atatürk derin bilgisi ve bilhassa geniş duygusu ile bu mukadder âkibeti evvelden sezmiş çare ve vasıtalarını da bulmuş ve ne mutlu ki bunları birer birer kendi eliyle kurmuştur.

Yeni kurulan devlete yeni nizam, yeni müesseseler lâzımdı. Bu devlet ve memleketin benliğini ve kudretini israf veya ihmal eden eski ve yabancı ve muzır müesseseler ve fikirler kaldırılmalı idi. Hilâfet bunun için kaldırıldı, saltanat bunun için ilga edildi, medreseler bunun için kapandı, şer'î mahkemeler ve fetva ile hükümlere bundan dolayı nihayet verildi. Peçe ve çarşaf bunun için atıldı, şapka ve medenî kıyafet bunun için giyildi. Tekkeler bunun için kapatıldı ve dervişler bundan dolayı dağıtıldı. Nihayet din ile dünya işi ayrıldı.

Muzır ve menfi elemanların kaldırılması bertaraf edilmesi de kâfi değildi. Milleti ve devleti müstakil ve ebedî olarak yaşatabilecek müsbet ve müessir ne kadar anasır ve imkân varsa hepsini birer birer bu memlekette kurmak ve yaşatmak lâzımdı.

Atatürk bu müsbet ve faal elemanları da sistemli ve programlı bir tarzda tatbika başladı. Millî hâkimiyete ve iradeye istinad eden cumhuriyet bunun için kuruldu. Devletçilik, lâiklik, halkçılık, devrimcilik, milliyetçilik, bunun için esaslı birer prensip olarak konuldu. Yollar, demiryolları, fabrikalar madenler açılması, işletilmesi ve millî bankaların kurtulması, medenî kanunların konulması, mekteplerin, üniversitelerin ve enstitülerin açılması, dil, tarih kurumları kongreleri, siyasal, sosyal ve hususiyle ekonomik hayatta görülen eserler ve ilerlemeler ve nihayet en başta olarak millî müdafaa kuvvetimizin cihanın şartlarına ve hudutlarımızın icap ve ihtiyaçlarına göre artırılması hep bu memleketin ve bu devletin müstakil ve hür olarak yaşayabilmesini temin edecek müsbet ve reel esaslardır. (Alkışlar) Buna halkımızın istihsal ve istihlâk seviyesinin

artması ve büyük kütlenin modern bilgilerle aydınlanması ne köylümüzün kalkınması ve her Türk ferdinin ve ailesinin refahla yaşaması gayesini de ilâve etmek icabeder. Halkevleri de bu esaslı inkılap kurumlarından biridir.

Menfi muzır elemanları memleketin ve milletin bünyesinden çıkarmak ve atmak bu memleketin ve milletin millî seciyesini koruyarak müsbet ilmin ve modern tekniğin bütün icaplarını tatbik etmek ve Türk milletini tarihte lâyık olduğu yüksek hayat ve medeniyet seviyesine çıkarmak, istihsal sahasında bilhassa nüfusta kemmiyetle beraber keyfiyeti artırmak. İşte : Türk devletinin kurumunu ve Atatürk inkılâbının gayesini hulâsa eden esaslar. Cihan buna Kemalist rejimi diyor.

Biz Türkler buna Atatürk inkılâbı diyoruz. Ancak ve ancak inkılâbın ve prensiplerinin memleketimizi koruyacağına ve istiklâlini kurtaracağına geçmişteki, etrafımızdaki ve önümüzdeki binbir misal ile inanıyoruz.

Türk inkılâpçıları ve münevverleri halk içinden yetişmiş ve halk içinde kalmış halk adamları ve halk çocuklarıdır. Halkın ihtiyacını memleketin duygusunu halk kütlesi içinde yaşayanlar bilir. Bizim halkçılığımız ne insanî bir hissin şefkat ve merhamet ne de bir görenek ve heves icabıdır. Zaten biz Türklerde zümre, cemaat, sınıf farkı yoktur. Hepimiz büyük kütlenin bir vazifesini almış adamlarıdır. Bir çiftçi, bir işçi, bir doktor, bir hekim, bir sanatkâr, bir mebus bir vekil milli ve içtimâî çalışma hayatında hissesine düşeni yapmakla mükelleftir. Millî vazifede şeref ve mesuliyette hepimiz müsaviyiz. (Alkışlar).

Memleketimizin bugünkü ikbal ve istiklâlini ve hürriyetini ve hususiyle istikbalini bütün milletçe Atatürk rejiminin tatbikinde görüyoruz. Ve bunu takip ve tatbikte kendi vicdanımıza, milletimize ve vatanımıza karşı söz vermiş bulunuyoruz.

Bu rejim milli ve reallst bir rejimdir. Tekniğin yabancısı olmaz onu nerede bulsak almak bizim için bir borçtur. Ancak, sosyal ve siyasal ilimlerin ve bilgilerin esası behemahal millî seciyeyle dayanmalı ve milletin reel menfaatlerine uygun olmalıdır.

Bu siyasal ve sosyal ilimlerin her yerde vasfı esaslı millî olmaktır.

Yabancı telkinlerde, behemahal o yabancı memleketin menfaati hâkimdir. Memleketimiz bu kadar esaslı, metin bir ikbal devresine girmişken istikbalimiz ve hürriyetimiz maddî ve manevî kuvvetlerle emuiyet altına alınmışken büründükleri sasıflar ve gösterdikleri gayeler ne kadar aldatıcı olursa olsun hariçten gelecek telkinleri dikkat ve ihtiyata telâkki etmek ve böyle rejimimize

aykırı yapancı telkinlere ajanlık, çığırtkanlık, dellâllik edenlere müsamaha ve müsaade etmemek hepimiz için millî bir vatan borcudur. (Şiddetli alkışlar) .

Efkârı umumiyemiz ve bahusus yarın bu memleketin ikbaline ve istikbaline hâkim olacak gençlerimiz, membaı meşkûk maksadı mağşuş her biri ya ferdî bir işbirarin ya şahsî bir menfaatin veyahut bir inkisarin ve herhalde derin bir gafletin veya nankör bir ihtirasın esiri olarak milleti brliğini çekemiyen bedhahların ve bedbahtların tesirinde kalamazlar. Böyle yabancı ve yalancı telkinlere mâni olacak müeyyidelerin başında milletimizin, hususile yarın memleketin mukadderatını idare edecek gençlerimizin yüksek seciyeleeri memleket ve millete bağlılıkları gelir.

Halkevleri Atatürk inkılâbı prensiplerinin halk arasında yayılması derinleşmesi ve kökleşmesi için kurulmuştur. Bu itibarla Halkevlerine ihtilâlin kültürel yayını ve korum yurdu demek lâzımdır.

Arkadaşlar :

Halkevlerimizin Atatürk'ün yüksek gayesine uygun olabilmesi için her şehirde her kasabada bir Halkevi açılması, halk hatipleri yetiştirmesi bütün münevverlerin Türk köylüsünü ve Türk kütlesini bugünkü medeniyetin temin ettiği yüksek seviyeye ve tarihte lâyık olduğu mevkie çıkarmasına çalışması lâzımdır.

Halkevine düşen bu vazife, bugün tam olarak yapılmakta değildir. Çalışmamız ve eserlerimiz sizi onun için tatmin edemez. Fakat sizin yüksek varlığınız Türk milletinin büyük tarih ve istikbali ve münevverlerimizin millet ve vatan sevgisi ve nihayet Atatürk'ün büyük ideal irşat ve emri az zamanda bu gayenin de taliakkuk ettiğini bize gösterecektir. Halkevleri ve halkevcileri Atatürk'ün ve milletimizin büyük irşat ve emirlerini yerine getirmek için her zaman inkılâbın emrindedir.

Bugün Halkevlerine iltihak eden (42) evin açılması törenini yüksek huzurunuzla kutlarken, bütün Halkevi arkadaşlarım namına derin bağlılık ve saygılarımızı büyük milletimize ve onun Ulu Şefi Atatürk'e arz etmeyi şerefli ve zevkli bir vazife bilirim. (Şiddetli ve sürekli alkışlar).

42 Halkevi Açılırken

HAMDİ HIZAL

Değerli vatandaşlarım :

Ulus varlığını, fikir, his, heyecan, inkılâp ve ülkü hayatımızın kaynaşmasına, manalanıp derinleşmesine büyük ve değerli hizmetler de bulunan Halkevlerimizin bugün, kuruluşunun altıncı yıldönümünü sevinç ve heyecanla kutluyoruz.

Maddî ve manevî tek mil ulusal varlığımızın yeniden hayata doğuşunu medyun bulunduğumuz büyük kurtarıcı Atamızın değerli işaretleriyle kurulan ve başlıca farık vasfı sosyal ve kültürel olan halkevlerimiz ; yıllar birbirini kovaladıkça aziz yurdumuzun her köşesini ulu bir ağacın kökleri gibi kucaklamakta kendine şîâr edindiği faaliyet ve mesaisi ile ulusal birliğimizi takviye için muhtaç olduğumuz usareyi vermekte, maşerî benliğimize şuur kazandırmakta ve nihayet devrim hayatımızın zaruret haline getirdiği yeni kıymet ve ideallere göre ruhumuzu yuğurmaktadır.

Müşbet ve verimli sonuçlarını göksümüz kabarak idrak ettiğimiz Halkevlerimiz, ilk defa yurdun 34 merkezinde 1932 yılının 19 Şubatında kurul-

muştı.

Bu mevcuda 1933 te 21, 1934 te 25, 1935 te 23, 1936 da 33, 1937 de 31 ve nihayet 1938 de 42 daha ilâve edilmek suretile bugün, Halkevlerimizin sayısı 209 na çıkmıştır.

Dünya medeniyetinin anası olmak gibi yüksek ve şerefli bir tarihin sahibi olan Türk cemiyetini teşkil eden fertleri, ulusunun ve yurdun aziz prensipleri, yüksek menfaatları karşısında bir düşünen, bir duyan, aynı fikir ve duygularla müşterek maksatlara beraberce sarsılmadan yürüyen bir cemiyet haline getirmek gibi çok yüksek ve şerefli bir vazifenin ifasile ödevlenen Halk evlerine, yeniden kavuşan 42 şehir ve kasabalarımızın adlarını burada sizlere tebşir etmekten en büyük zevk ve heyecanı duyarım.

Bunlar :

(Adıyaman, Ahlat, Arapkir, Aşkale, Bakırköy, Balye, Bayramıç, Bayındır, Biğâ, Bozyük, Buldan, Çezire, Çeşme, Çine, Demirci, Dikili, Divriği, Eleşkirt, Ereğli (Konya), Eyük, Fatih, Gemlik, Karşıyaka (İzmir), Keskin, Kiği, Mustafa Kemal paşa, Menemen, Nazirli

(Yukarı), Nuseybin, Seferihisar, Sındırgı, Sungurlu, Şarkıkaraağaç, Ulukışla, Vartu, Vezirköprü, Vize, Kemaliye, Dedis, Savur) dır.

Hiç şüphesiz, gelecek yıllar içinde (209) rakam halindeki bu ifade biraz daha çoğalacak ve Halkevleri, Türk yurdunun yakın uzak bütün köşelerinde ulusal, devrimsel duygu ve heyecanlarımızın müşterek ifadesine kaynak olan sosyal ve kültürel birer mabet halinde yükselcektir.

Sayın arkadaşlar :

Sınıfsız, ayrıksız, imtiyazsız Türklerden müteşkil bir kitle olan Türk camiasının kaynaştığı bir mabet olmak üzere tavsif ettiğimiz Halkevlerimizin kuruluşundaki yüksek mânâ ve gayeyi ve orada esen temiz havayı tenefüs ederek çalışan ve çalışacakların karakterini ifade edebilmek için bu müesseseyi yüksek işaretlerle yurda armağan eden büyük önder Atatürk'ü dinliyelim :

O, buyuruyorlar ki ;

(Bütün insanlığın varlığını kendi şahıslarında gören adamlar, bedbahtlar. Besbelli ki, o adam, ferd sıfatı ile mahvolacaktır. Herhangi bir şahsın, yaşadıkça memnun ve mes'ut olması için lâzım gelen şey, kendisi için değil, kendisinden sonra gelecekler için çalışmaktır. Makul bir adam, ancak bu suretle hareket edebilir. Hayatta tam zevk ve sadet, ancak gelecek nesillerin şerefi, varlığı, saadeti için çalışmakta bulunabilir.

Bir insan böyle hareket ederken "benden sonra gelecekler acaba böyle bir ruhla çalıştığını farkedecekler mi?"

diye bile düşünmemelidir. Hatta en mes'ut olanlar, hizmetlerinin bütün nesillerce meçhul kalacak karakterde bulunanlardır..)

Büyük önder Atatürk'ün yüksek ruhunun hakikî ifadesi olan bu sözleri, ferdî benliği eriten ve buna mukabil maşerî ve diğergâm benliği yükselten bir kudrettedir.

İnsanın en büyük içtimâî meziyet ve şerefi, kendinden başkalarını ve kendinden sonra gelecekleri düşünmesi, onlar için çalışmasını bilmesidir.

İşte Halkevleri, büyük önderin bu yüksek idealini tahakkuk ettirmek gayesiyle kurulmuştur.

Sayın arkadaşlar :

Halkevleri, Türk camiasını teşkil eden fertlerin müşterek malıdır. Demokrasi icablarının tam ve hakikî zınnasile tatbiki demek olan feyizli cumhuriyet idaremize kavuşmadan önceleri (halk) sözünden anlaşılan mânâ ulusal benliği ve vahdeti kökünden yıkacak anlamda "içtimâî sınıfların en aşağı derecesi...." idi....

Geniş mânâsile en büyük kuvvet ve kudreti halktan alan cumhuriyet idaresi, Türk vahdetini asırlarca bir kurt gibi içinden kemiren bu zihniyeti tamamen yıkarak Atatürk inkılâbının yarattığı yeni Türkiyede yalnız ve ancak bir sınıf halk vardır. O da, mazisi, hali, istikbali güneş kadar aydın olan ve hiç bir zaman parçalanma kabul etmeyen vahdet halindeki Türk milletidir.

Bu itibarla bugün "Halk" dediğimiz zaman ben, sen, o ve hepiwizdir.

"Halk" sözünden anlaşılması lâzım gelen mânâ böyle olunca, Atatürk'ün

kurduğu Halkevleri, bizim hakikî ve öz evimiz oluyor demektir. Bu yuvada müsavî haklar, aynı vazifeler ve aynı ülkü ile birlikte çalışan Türk topluluğu vardır.

Değerli arkadaşlar :

İnkılâp hayatımızın icaplarına göre düzenlenen bugünkü Türk cemiyeti, ayrı ayrı düşünen, ayrı ayrı duyan ve hulâsa her biri başlı başına başka bir alem tasavvur eden ferdler kümesi olmaktan çıkmıştır. Bugünkü Türk camiası, ulusun, yurdun ve inkılâp hayatımızın doğurduğu yüksek prensip ve menfaatları karşısında bir düşünen, bir duyan, aynı mahiyet ve ayardaki fikir ve duygu bağları ile müşterek hedefe hızla yol alan ferdlerden ibarettir.

Esas bu olunca, Halkevlerinde, hasis ve hâris ferdî emeller peşinde koşan ferdler yok, ruhları, gönülleri millî ve insanî ideallerde birleşmiş Türkler vardır.

Sayın arkadaşlar :

Halkevlerinden önce memleketimizde Türkocakları diye bir müessese vardı. Ancak bazı dar düşünceli kimselerin ilk zamanlarda kabul etmek istedikleri gibi Halkevleri, Türkocaklarının bir benzeri demek değildir. Böyle bir düşünce, hakikatı görmemek ve Türk inkılâp ve gidişinin mânâ ve şumulünü anlamamak demektir.

Türkocaklarını ortaya koyan zihniyet ve ihtiyaç ile Halkevlerini yurda armağan eden ideal tamamen başkadır.

Türkocaklarını ortaya koyan zihniyet, yıkılan Osmanlı imparatorluğu için de Türkten gayri milliyetlerin de şu veya bu maksatlarla kımıldamaya yö-

neldiği anarşî günlerinde bir nevi "kendini muhafaza" duygusundan doğmuş olduğu hakikatı inkâr edilemez.

O, karanlık ve anarşî devirlerinde Türkiyede Türkten gayri unsurların da varlıkları bir vakıa halinde idi.

Bugün, büyük kurtarıcının yarattığı Türkiyede Türkten gayri olan yalnız Ecnebler vardır. Onların da hakları Türk kanunlarıyla, Türk mahkemelerle korunmaktadır.

Bundan başka, Türkocaklarında Türklük mefkûresi pek bulanık bir mahiyette idi. O zamanlar, Türklük ve Türkçülük denilince akla bu kelimelerden bugün kastettiğimiz mânâlar gelmiyordu. Tarihe karışan Türkocaklarında bir turancılık bir de türkçülük gibi iki farklı mahiyette bir hava esiyordu.

Bugün, ne turancıyız, ne türkçüyüz en açık ve gerçek mânâsile öz Türküz...

Bu bakımdan bugün, teşkilâtı esasîye kanunumuzun kat'iyetle tarif ve tavsif ettiği gibi devletimizin adı Türkiye devleti, onu yaratan ve kuran milletin adı da hakikî anlamile Türk milletidir.

Bahusus "Milliyetçilik" prensibi, Cumhuriyet Halk Partisinin programına temel olduktan ve esas teşkilât kanunumuzda da müstesna yerini aldıktan sonra Halkevlerimizin hakikî kuruluşundaki mânâ ve gaye tamamen teberuz etmiş olur.

Çok değerli arkadaşlar :

Halkevleri, bir bakımdan birlikte yaşamın, duymanın, anlamının, dinlemenin hatta birlikte oturup kalkmanın ve beraberce çalışmanın adabını öğretip yollarını gösteren, bedîî his ve te-

mayüllerimizin tezahür ve inkişafına hizmet eden geniş mânâda bir terbiye müessesesidir.

İtiraf edelim ki, henüz bugünkü içtimâî münasebetlerin zaruret haline getirdiği itiyatları tam mânâsile iktisab etmiş bulunuyoruz.

Bu itiyatlar, o neviden itiyatlardır ki, medenî hayat ve yaşayış karşısında herkes için aynı derecede mevzu bahisdir. Bu itiyatların, ancak ve yalnız Halk evlerimizin bu maksatla yaptığı ve yapacağı toplantıların samimî sinesinde kazanmak mümkün olacaktır.

Bundan mâda, müstakbeli yaratmak ve yaşatmak için lâzım olan bilgi ve terbiyeyi ancak Halkevlerimizin bünyesinde hakikî mânâsile tanıyıp öğreneceğiz.

Bildiklerimizi başkalarına öğretmek, bilmediklerimizi başkalarından öğrenmek herkese aynı derecede açık olan Halkevlerimizin samimî kucağında kabül olabileceğine inanmak lâzımdır.

Sayın arkadaşlar :

Bütün terbiyevî ve ahlâkî müsbet tesirlerle Halkevleri, yarınlarımızın koruyucusu ve yapıcısı olan Türk gençliğinin hale ve müstakbele hazırlandığı bir telkin müessesesidir.

Türk gençliği, bu mabette inkılâbın ve mefkûrenin yüksek karakterini iktisap ederek yuğrulacak ve bu suretle yarıclarımız emin ve ebedî olacaktır.

Halkevleri, umumî terbiyenin nazımı olup bunun talimini yapan bir terbiye ocağıdır.

Bazı kimseler, hürriyetin geniş mânâsındaki telâkkisine kapılarak biraz önce bugünkü mânâsını tarif ve tavsif et-

miye çalıştığım "halk" sözünün eski ve yanlış mânâsına saplanıp gûya halkın kendisine mahsus bir anlayış, duyuş hareketine sahip olduğunu ve binaenaleyh bu karakteri dahilinde yaşamayı, eğlenmeyi lâzımlaştırdığını taraftarlık yapmak isterler.

Bizce, yanlış olan bu telâkkî tarzı, bugünkü mânâdaki halkın umumî terbiyesinde yaratılması matlup olan zevk seviyesinin tahakkukuna mânidir. Çünkü, medenî hayat yaşama zevk ve saadetine kavuşan insanların medenî hayat karşısındaki telekkilerinin de aynı olması ve buna müteallik yaşayış ve zevklerin aynı ayara getirilmesi lâzımdır.

Bu itibarla bugünkü mânâsile ele aldığımız halkın umumî terbiyesine menfiyen müessir olacak sahne ve vaziyetleri "halk böyle istiyor, böylesinden hoşlanıyor..." diyerek lâlettayin tesirlere meydan vermek halkın umumî terbiye ve zevklerinde yaratmak istediğimiz asalet gayesinin kendiliğinden tahakkuk etmesini zamana ve tesadüflere terketmek demek olur.

Halkevleri, bu alanda üzerine aldığı vazifelerin icaplarını yapmakla halkın umumî terbiyesine lâzımlanan asaleti, karakteri kazandıracaktır.

Kıymetli arkadaşlar :

Asırlardanberi kasden ihmal edilmiş olan aziz yurdumuzun biricik ihtiyacı olan şey, vatandaşların tek bir aile fertleri gibi toplanarak orada yurdun ve ulusun inkişafına yarıyacak verimli faaliyet ve mesaiyi beraber düzenlemek ve bunları yine elbirliği ile tatbik ve takip etmesini başarabilmektir.

Bunun için Halkevlerimiz, gayeye uygun sürekli çalışmaları sayesinde birbirini anlayan, anladıkları için birbirlerini hakiki sevgi ile seven ve büyük ülkülerle birbirlerine dayanan bir kitle yaratacaktır.

Öyle bir kitle ki, yurda, ülkeye zarar verecek büyük ve küçük bütün vaka ve hadiseler karşısında biranda ve birlekte kalkınma yapıp tehlikeleri elbirliğiyle karşılamak duygusile hareket etmesini bilen ve neticeyi millî maksatlara göre mutlaka istihsal eden bir kitle...

İşte Halkevləri, bu yüksek gayelerin ifade ve tatbikine vasıta olmak ödevile ödevlenmiş sosyal ve kültürel bir kuruluşter.

Gel, gör, çalış, başar ve başardığınla övün...

Çok değerli ülü arkadaşlarım :

Sözlerime son verirken bize bu mes'ut günleri yaratan büyük kurtarıcı ve en büyüğümüz Atamızı ebedî bağlılık ve şükran duygularile tazimle anar, hepinizi sevgi ve saygı ile selâmlarım.

Hayat ve insan Hayatı

— Tabii ve sosyal birlikler —

R. OZANTÜRK

Yurtseverlerin büyük ödevlerinden biri de :

— Halkı, aydın tabakaya yaklaştırmaktır ; bu da yüksek bilgileri, kısa ve sempatili yollardan giderek halka maletmek ile mümkündür. — R. O.

Hayat ne dir..

Biyoloji gösteriyor ki , her canlı mahlûk önce doğar, bir zaman yaşar, sonra ölür. Bunlar birer vakiadır, ve tabiatın icaplarına bağlıdır.

A — Her doğum, tabiatın yarattığı yeni bir eserdir. Organik bir madde de sinmiş bir kuvvetin kendiliğinden işlemesile, azalma ve çoğalma istidadını göstermesile doğum anlaşılır.

İnsan dimağı, doğumun tahakkuk şartlarını tipatıp ve genel olarak bulamamıştır ; ve bulamazda.... Sebebi, tabiat kanunlarında fizikel ve şimikel şartlardan başka mahiyetine , özüne bir türlü erişemediğimiz sırlar karışmaktadır.

B — Yaşama, canlı bir mahlûkun tabiat hükümleri içinde taşıdığı kuvvetin kendiliğinden işlemesidir. O, mahlûkun yaptığı hareketlerle, gösterdiği ki-

liklerle, eserlerle anlaşılır. Bu hareketler iki tarzda görünmektedir :

1 — Tabiatın zorlarına, her zaman boyun eğmek.

2 — Tabiatın zorlarına, karşı koymak, dayanmak, ve üst gelmek.

Birinci durumu tabiat, ikinci durumu akıl ve enerji yapar ; bunları ayırmak için birincisine tabii sevk, ikincisine şuur hareketi deriz.

C — Ölüm , yaşama karakterinin sönmesidir. Başka bir ifade ile : doğup yaşıyan bir maddenin kendiliğinden işleme istidadının tükenmesidir. Ölümle hareket, eser, ve mukavemet kalmaz.

Bu sözlerden anlaşılır ki, hayat yani yaşama, doğumla ölüm dediğimiz iki kutup arasında, akla ve sevki tabiiye bağlı olarak karışık, zızzak bir takım hareketlerden, cebitlerden , çabalamalardan ibarettir.

insan hayatı

İnsan canlı bir mahlûktur. O sebeple doğar, yaşar, ölür. Ancak insanların birçok hareketlerinde, başka hayvanlarda olmayan akıl ve şuur dediğimiz bir varlık işe karışmaktadır.

Akıl, tabiatı ve tabiatın kanunlarını kavrayıp anı mümkün merteye hüküm altına almağa çalışan bir kuvvet demektir. Tabiat doğurur, öldürür ; akıl da o esere bakar, besler, şekil verir. Bu sebepten insan hayatı, tabiata hâkim olmak isteyen gâveli, hedefli bir hayattır.

Şu hale göre, tabiatın tazyıkları, icapları önünde insanlarla başka mahlûkların hayatları bir değildir. Başka mahlûklarda hayatı izah eden hareketler tabiatın cebrile, zoruyla meydana gelir ; anlar tabiata karşı koyamazlar ; tabiatın şekillerini, şiddetlerini değiştirebilecek irade ve serbesti sahibi değildirler. Bu sebepten tabiata kayıtsız ve şartsız boyun eğmeğe mecburdırlar. Yani, yaptıkları hareketler daima bir sevki tabii içinde kalmaktadır.

Halbuki, insanların birçok hareketlerine tabiatın hükümlerinden başka, bir de düşünce ve iradeleri karışmaktadır. Yani : tabiatın zorları önüne her vakit insan şuuru çıkmaktadır ; bu sebeplerdir ki ;

A — Ya mukavemet eder, karşı koyar. Nitekim, insan ahlâki düşünüşle açlığa tahammül eder, nefesine galebe eder, kimseye saldırmaz. Hayvanlar aç kalırsa, sevki tabii ile yanlarına saldırır, zayıf parçalar.

B — Yahu, tabiatın şekillerini de-

ğiştirir. Bakınız, insan sel hücumu karşısında düşüncesiyle tedbir alır, yanlara hendek, kanal açar ; zoru ortadan kaldırır ve yine sıhhati koruma düşüncesiyle tabii gıdaları pişirir, tertibe koyar. ve yine bir şelâleden faydalanmak düşüncesiyle mavra, dolap kurar. Başka hayvanlar tabiata mutlak surette boyun verir, hiçbir tedbiri yoktur. Onlar hâdisat önünde birer oyuncaktır.

C — Tabiatın şiddetini kırar, veya artırır. Soğuk karşısında ısınmak düşüncesiyle ateş yakar. Bir kıyıda karşı kıyıya geçmek için deni üstünde sal yapar ve geçer. Böylelikle tabiatın şiddetini kırar. Hayvanlar ise, soğuk önünde donar, deniz önünde durur. Hülâsa tabiatın zorluklarına karşı dâima esir ve mahkûmdur.

Ve yine insan düşüncesi sayesinde, tabiat kuvvetlerini birleştirir. Meselâ : kömürden buhar yaparak fabrika ve lokomotif... yaratır. Bunun gibi, tabiatteki elektrik kuvvetlerini düzen altına alarak elektrik zıvaları, elektrik dinamları yapar. Hayvanlarda, bu terkip kudreti yoktur.

Demek istiyoruz ki, tabiat insandan gayri bütün mahlûklara mutlak surette hâkim olduğu halde, insanlara kat'i şekilde hâkim olamamıştır. İnsan dimağı tabiatla çarpışmaktadır. Bu çarpışma ile insan dimağı tabiatın kanunlarını, hâdisatın doğuş sebeplerini, mütemediyen aramış ve bulduğu sırra göre tabiata zaman zaman tahakküm edebilmiştir. Medeniyet aleminde gördüğümüz insan emeğiyle meydana gelen her şeyi yapan insan şuurudur.

İşte anlattığımız bu şuur, insanları serbest iradeli ve müdebbir yapmıştır. Bu karakter sebeble beşerî hareketler alelâde sevki tabii ile vaki hareketler arasından çıkarak muayyen hedefe, amaca ulaştırıcı cehitler, gayetler haline gelmiştir.

İnsan şuurunun yükselmesi

Görgüler, ve yaşayışın öğrettiği sınamalar her fert te tabiatı kavrama istidadını arttırmaktadır. Kavrama ve anlama melekesi, tabii bir miras suretinde kan vasıtasıyla yeni nesillere geçmektedir. Bu yüzden hayat zincirinin her ön halkası kendinden evvelkine göre daha kavrayışlı, ve tabiata karşı daha çok hâkim, ve tabiatın sırlarını bulmakta daha mahir mevkidedir.

İşte, insanların yarattığını gördüğümüz bütün varlıklar ve eserler büyük babalardan başlayarak gelen o yükselişin randımanlarıdır.

Tabii ve sosyal birlikler

Canlı mahlûklara bakılırsa bir kısmı teker teker dağınık şekilde yaşadıkları gibi, bir kısmı da toplu olarak sürü, küme, grup halinde yaşamaktadırlar.

Bu topluluklar fizyoloji ve sosyoloji yönünden incelenirse iki büyük tipte etüd olunabilir :

1 — Tabii birlikler.

2 — Sosyal birlikler.

Tabii birlikler :

Tabiatın icapları dairesinde cinsleri bir mahlûkların bir arada bulunarak yaşamalarıdır. Burada birliğin uzuvlarından her biri sevki tabii içinde hareket ederler. Tabiat bunlar için dar ve

muayyen bir faaliyet sahası çizmiştir. Fertler o tabii hükümlere boyun eğmek mecburiyetindedirler. Bunlarda düşünme karakteri yoktur ; kendi düşünüşleriyle, ve arzularıyla bir araya gelmiş değildirler. Bunlardan herbiri kendini o birlik içinde bulmuş ve birliğin tabii düzeni arasında kalmıştır. Arılar, karıncalar.... sürü halinde yaşayan mahlûklar mahdud ve sabit vazife görerek tabiata boyun eğler. Arılar balı ve petek gibi harikah örgüyü yaptıkları halde bundan başka hiçbir şeyi yapmağa, yaratmağa muktedir olamazlar ; bir ocak, bir kuş yuvası.... yapamazlar.

İlk insanların hayatı da bu birlikleri andırırdı. Çünkü : ilk insan kümeleri bir kandan üreyerek, ve başka kandan olanlarla münasebette bulunmayarak tabii şekilde meydana gelmişti. Bu devrelerde o topluluğun fertleri, birbirine şahsî arzu ve sempatileriyle yaklaşmış değillerdir ; her fert kendini o topluluğun içinde bulmuş, ve ancak orada yaşamak mecburiyetinde kalmıştır.

Yani : hiçbir fert bulunduğu birlikten ayrılamaz, çünkü ayrılması derhal ölmesi demektir. Frateri, kılan kabile, aşiret... hep birer insan topluluğudur.

Bu tabii toplulukta fertlerin irade ve sempatisi yoktur. Aralarında hâkim mevkide olan baba dahi tabiatın icabıdır. Babayı başa çıkaran fertlerin arzu ve istekleri değildir.

İşte, anlattığımız bu tabii birliklerin şıartı ; 1 - Çokluk. 2 - Efradının bir kandan üremiş olmasıdır.

Sosyal birlikler :

Şahsî iradeleri ve düşünüşleri, ve karşılıklı sempatileri neticesinde fertle-

rin bir araya gelmeleri vaki insan topluluklarıdır. Bu birlikler birbirine yabancı ve uzak olan tabii insan kabilelerinin birbirine uyması, yaklaşması, anlaşması, birbirine mukavele yapması suretinde meydana gelmiştir.

Sosyal birliklerin karakteri: 1 - Fertleri birbirine yaklaştıran sempati vardır. 2 - Bu sempatiyi idare eden şuur ve düşüncelerdir.

Anlattığımız bu yaklaşımlar bazen mukavelelerle, çok kerre de kuvvetli nin zaifi ezmesiyle vaki olmuştur.

Sosyal topluluklar başka hayvanlarda teşekkül edemez. Çünkü onlarda şuur yoktur. Bu sebeple sosyal birlikleri yaratan yalnız insanlardır. Yani, insanlar sosyal birlikler yaratmakla tabii hayattan uzaklaşıp, yabancılarla kaynaşan ve türlü türlü münasebetleri ihtiva eden yeni ve şuurlu bir hayata girmişlerdir.

Bu izahdan anlaşılır ki, insanların hayatı mutlak surette içtimai değildir; yabancılarla münasebette bulunmayan vahşiler, içtimai hayattan uzaktırlar. Bu vaziyette olan kümelerde akıl ve muhakeme başlamamıştır, ve bu sebeple içtimai insan devresine de girmemiş demektir.

İçtimai hayatın eserleri

Yukarıda anlattığımız gibi, tabii birliklerde, dâimâ sevki tabii, hayvanî temayüller, duygular vardır. Fakat, korku, cesaret, birleşme, ayrılma.... gibi sepeplerle, yabancılarla anlaşmağa, kaynaşmağa başladıkları zaman, tabii hareketleri bir takım tehditlere tâbi tutunmuşlardır. Bu birleşme ve kaynaşmalar insan şuurunu inkişaf ettirmiş, bir tarafın diğerine, zaifin kuvvelliye bağlı olmasını, bundan başka da birbirini taklit etmelerini icabettirmiştir. Böylelikle içtimai hayatta yeni bir takım

kaideler, müessiseler doğmuştur. Meselâ: barış, kavga, anlaşma, yurt aile, müessiseleri meydana gelmiştir.

İşte böylelikle gitgide irade ve düşüncülerin karşılaşması ve birleşmesi üzerine muayyen gayelere ilâştiren küçük birlikler evlenme, köy, cami, kilise, ulus, devlet, ... gibi sosyal topluluklar doğmuştur. Bunun gibi fen âleminde, büyük ilim yerleri, fabrikalar, deşgâhlar.... mezhepler, akideler, doktrinler meydana gelmiş ve gelmektedir.

Sosyal otorite

Tabii hayatta, tabiatın tazyikiyle karşılaşan insanlar, sosyal hayatta topluluğun birleşen akide ve inanlarını ifade eden müşterek arzu ve kumandanın tazyiki karşısında kalmışlardır. Fertlerin müşterek görüş ve arzularından sosyal bir kuvvet doğar ki, buna cemiyet otoritesi diyoruz.

Bu otoritenin haliki fertlerse de, otorite teşekkül edince fertlerin bu kuvvete boyun eğmeleri zarureti hâkim olmuştur. Görüyoruz ki:

İçtimai hayatta fertler tabiatın hükümleri yanında bir de, müşterek şuurun doğurduğu otoritenin tazyiki altındadır.

Şu hale göre, fertlerin sosyal hayatta rolü:

1 — Tabii hayattan ayrılarak, tabiat karşı mukavemet, tabiat kuvvetini tâdil, arttırma, eksiltme yolunda şuurlu hareket etmek.

2 — Kendini yaşatmağa, ve bağlı olduğu cemiyeti yaşatma gayesine matuf, ve şuura dayanan enerji göstermekten ibarettir.

İşte: bu tarzdaki hareketlerle, insan hayatı gayeli, hedefli, mânâlı bir istikamet gütmiş olacaktır.

Ş İ İ R L E R

V E D A Ğ

Sefer Aytekin

Melekler yenildi hain şeytana
Bozuldu mabette ilâhi huzur;
Kalmadı bana nur verecek bir mum
Elvedâ mabudum elvedâ sana.

Bu yerde şeytana âlet olan nur
Başka beldelerde elbet bulunur
Lâkin bu ayrılık zor gelir bana
Yüzümdeki ilk yaşa baksana.

Savrulmazsa ruhum başka bir yele
Değilse yolculuk eğer ecele
Seni rüzgârlarda belki bulurum
Elvedâ mabudum elvedâ sana.

A r z u l a r

Sefer Aytekin

Her akşam yıldızlar inince suya
Sudaki sevince bakasım gelir ;
Yıldızlar elinde dahi uykuya
Sularla beraber akasım gelir.

Bütün boşlukları bürüyor diye
Bulutları öne sürüyor diye
İklimden iklime yürüyor diye
Rüzgâra gövde mi takasım gelir.

Kuşların şarkısı durduğu zaman
Kış, dağlarda pusu kurduğu zaman
Beynime hasreti vurduğu zaman
Güneşi yeniden yakasım gelir.

G E N Ç L İ G E

ALİ ERTAN

Seni varlığına götüren kuvvet ,
Nedir, bilir misin ? ey genç dikkat et ;
Arkanda ezel var... önünde ebet ,
Sefer, Atatürk'ün yolunda sefer...

Yüce dağlar gibi imanın diri ,
Sana ses veriyor başında biri ,
Kültürle silinir, gözünün kiri ,
Güler, Atatürk'ün yolunda güler ...

Alında yandıkça ülkünün nuru ,
Saygın yok ediyor kibri, gururu ,
Tehlike nerede, varsa yağmuru ,
Nefer, Atatürk'ün yolunda nefer ...

Açık mükliklerin olmayacak mor ,
Türkün destanını her "zaman" a sor ,
Orada kahramanlar neler söylüyor ;
Zafer, Atatürk'ün yolunda zafer...

T ü t ü n

M. S. Sütüven

Buna çok kötü gözle bakmışlar :
Buna bir kötü ün bırakmışlar ;
Bunu hep kötü söylemişlerdir .

Senelerce sizin kadar içti :
Fakat aykırı bir değer biçti ,
Tütün aşkına can veren şair .

Ne şarap gibi ızdırap nehri ,
Ne dağıtmada bir kadın zehri .
Ne de neş'esi itibarsızdır .

Nefesimde nöbetleşen karbon :
Ve önümde adım adım bir son .
Ve yeminle tütün zararsızdır .

Bu eğer duyulup bilinseydi .
Tadı kanlara böyle sinseydi ,
Daha, az daha önce milâddan ?

Tütün adlı şiirler emellerde ;
Dolaşır okunurdu her yerde ,
« Omirüs », « Pefe », « Askilipyad » dan .

Dolaşır bilinirdi rüzgârla ,
Uvulurdu sular , şaraplarla ,
Sanılırdı bu adla bir rap var .

Ne bir öyle kumaş örülmüştür ;
Ne de bir duyulup görülmüştür ,
Dumanındaki kalçalar , boylar . . .

B A H A R

M. Şükrü Fırat

Etrafı kaplıyan duman silinir
Belirir ufukdan taze bir güneş ,
Hayatın bununla tadı bilinir ;
Arar sevdalılar kendine bir eş . .

Derin bir uykudan vücut silkinir

Karlar tepelerden çözülüp iner ,
Ruha bir hareket kokusu siner ,
Bir başka renk , ahenk arzeder gök , yer
Tabiat kesilir bir er sirmakeş . .

Gümüşden hâleler kalpleri süsler .

Canlanır , yeşerir sararan dağlar
Çiçekle bezenir bahçeler , bağlar ,
Irmaklar seslenir , dereler çağlar ;
Tutuşan gönüller olur bir ateş . .

Gözlerde neş'enin ışığı parlar ,
Bülbüller baharda düşün yaparlar .

Sürüler ovaya doğru sahnır

Kuzular meler ve kaval çalınır ,
Bütün kaygulardan uzak kalınır ;
Fırlar yatağından sarhoş , esrarkeş . .

Böylece dünyadan bir kâm alınır .

Kuşatır havayı ılık bir ıtır ,
Kurtlar , kuşlar ile dolar bayır , kır
Kalk dolaş yollarda atıl , coş , haykır ,
Ne evde otur kal , ne de mangal eş . .

Gül çağı gelince gün , hoş bahardır .

Bir Konuşma

Ö. SITKI ERDİ

— Geçen sayıdan devam —

Çocuklarda büyük bir kusur daha : Talebemizin millî heyecan ve duyguları lâzım geldiği gibi inkişaf ettirilmemiş, en büyük ulusal günlerde çocuklarımızda bugünkü inkılâp gençliğinden beklenen heyecanı görmedim. Halbuki biz bu nesilden her şeyden evvel ulusuyla övünmek, yurdu sevmek ve millî işlerde çok hassas olmayı bekliyoruz. Maa- lesef bu haller bizim çocuklarda yok. Çok havayı nabıs bırakılmışlar.. Bu gibi kudsi ve millî heyecanlar her şeyden evvel ulusunu ve yurdunu sevmekle başlar. Çocuklarımızda mütead- dit hitabelerimde bu duyguyu inkişaf ettirmeğe çalıştım. Öğretmen arkadaş- larım da derslerinde her vesileden isti- fade ederek çocuklardaki millî duyguyu inkişaf ettirmeğe onlar da millî ve va- tanî bir gurur ve iftihar uyandırmaya çalışıyorlar.

Cumhuriyet bayramı töreninde ka- çan talebelere tesadüf ettik. Bu vesile üzerine yaptığım bir hitebede çocuklara çok acı söyledim. • Size temiz, hür ve

mustakil bir vatan hazırladık, bu kolay olmadı. İnkılâp mücadelelerini tarihte okuyursunuz. Fakat yapılan bu büyük- lükler ve fedakârlıklar yazılamıyacak kadar büyüktür. Bu büyük bayrama nasıl kayıtsız kalırsınız » gibi müessir sözlerle onlarda bir intibah uyandır- mağa çalıştık. Bu iş birinci hedefimiz- dir. Çalışıyoruz ve istihsal edeceğiz.

Bir diğer kusur : Çocuklarımız der- beder ve dağınık bir ruha malik.. ek- serisi kendine hiç ihtimam etmiyor. Sa- çını taranıyor, elbisesini fırçalamıyor ve ütölemiyor. Öğsü bağı açık, saç- ları dağınık okula geliyor. Kitapları ve çantası mühmel, defterleri çizgi ve re- simlerle dolu..

His intizam ve zabt ve rabt çocuk terbiyesinin esasıdır. Kendini idare e- den, derli toplu insanlar hem kendileri- ne ve hem de mensup oldukları camia- ya daha faydalı olurlar. Derbeder ve dağınık bir insanın yapacağı işten de hayır olmaz. Huy derbederliği ahlâkî telekkilere ne bir lâubalilik verir, o vakit

karşımızda lâkayit, ihmalkâr, dalgacı ve bozuk düzen insanlar görürüz. Bir kusurla mücadele etmek gerek çocuk- ların şahsî menfaatları bakımından ve gerek memleket için çok lâzımdır. Bu hususta birçok telkin ve tenkitler yap- tım. Öğretmen arkadaşlarım sınıfların- da böyle tertipsiz ve dağınık çocuklarla meşgul oluyorlar.

Bir hal daha : Çocuklarımızın içti- mai terbiyeleri çok noksan : kitle halin- de bir disiplin tahtında hareket edemi- yen milletler esir olmağa mahkûmdır- lar. Çocuklara bu hususta dünya mil- letlerinden birçok misaller getirerek sözler söyledim.

Bir insan fevden fevda çok ahlâkî ve nevtili olabilir. Fakat bugün insan- dan içtimai terbiye bekleniyor. Bizim çocuklar çok hodbin ve efoesit, her şeyde ben yapayım, ben görüneyim, beni alkışlasınlar hissi var. Biz yapalım, bize bravo desinler yok. Tabii bu çok fena bir hal.

Ulusal, Ekonomi bayramı bir Paza- ra tesadüf etmişti. Çocuklara birgün evvel bayrama gelmelerini sıkıca ten- bih ettim. 900 mevcuddan ancak 250 si geldi. Bu hal üzerine çocuklarla ko- nuşurken bu hususta epeyde telkinkâr sözler söyledim. Sözlerim onların üze- rinde müessir oldu. Her vesile ile ço- cuklarda bu kabiliyetin teşekkülüne çalışıyoruz.

Geçenlerde Kubilây ihtifali olmuşt- u. Yine talebeye orada bulunmalarını tenbih ettim. Bu sefer Lise tam kadro ile merasime gelmişti. Bu da mesai- nin iyi bir müjdecisi oldu. Yine birkaç gün evvel Kızılay yıldönümü merasimi

yaptık. Çocuklarda bir gayret, bir he- yecan, kordelâlar kesiyorlar, rozet ya- pıyorlar ve merasim günü salona se- vinçle geldiler. Bu hal evlâtlarımızda içtimai terbiyenin inkişafına delildir. Türk çocuğu mükemmel bir ham mad- dedir. Onu işliyen, işletmesini bilen on- dan çok kıymetli randman alır. Bu yol- da yürüyeceğiz. Öğretmen arkadaşla- rıyla iyi neticeler alacağımıza kaniim.

Çocuklarda bir disiplinsizlik bir zabt ve rabt avareliği görüyorum. Halbuki okullarda ve bütün müesseseler de in- tizam ve disiplin esastır. Meselâ ilk gün- lerde dikkat ettim, teneffüs zamanların- da hep birden bahçeye inmeleri lâzım gelirken bunu yapmıyorlar. Bir kısmı bahçede, bir kısmı koridorlarda ve bir kısmı da sınıfta kalıyor, bu çok fena birşey. Birçok vesilelerle çocuklara bu- nun fena olduğunu ve teneffüs arala- rında hep birden toplu olarak ; bahçe- ye inmelerini ve sınıfta kimsenin kalma- ması icabettiğini söyledim. Bu ihtarımı birçok defalar tekrar ettiğim halde yine bu intizama alışamıyanlara tesadüf edi- yoruz. Dershaneye girilirken ciddi me- sai başladığı için konuşulmaması icab- ettiği, okula tam saatinde gelmek lâzım geldiği, dürüst ve muntazam hareket etmenin birinci insanî firset olduğu üzerinde talebeye çok sözler söyledim. Hatta birgün büyük bir sınıfa « zil çal- dı, resmî vaziyet başladı. Yani derste- siniz, konuşamazsınız, okulun disiplini- ni bozmağa hakkınız yoktur. Siz büyük talebelersiniz. Bunları idrak etmeniz lâ- zımdır. Evet bunu bir söyleyeceğim, on, yüz defa da söyleyeceğim. Bundan yorulmıyacağım. Hedefim sizsiniz. Si-

zin terbiyeniz ve adam olmanız birinci vazifemdir. Sizi ihmal edemem. Bu memleketi kurtaran kahramanlar ordusunun içinde bir aciz fert olarak çalıştım. Anayurdun asil toprağında kanım vardır. Rahatça teneffüs ettiğiniz bu mutlak hürriyetinizde benim de bir hissem vardır. Onun için bu yurdu kolay kolay naehillere bırakamam. Uğraşacağım gücümün yettiği kadar sizi bu yurda lâıyk insanlar haline koymağa çalışacağım» diye söyledim. Tabii o zaman çok heyecanlı idim. Çocuklar da bu sözlerden mütenebbih oldular. Bu arada nazardikkatımı celbeden şeylerden biri de okul eşyasını korumamalarıdır. Meselâ imtihan heyecanile yazı tahtasına yumruk atan talebeler gördük. Su musluğunu kvsden kıranlara muslukları açık bırakanlara ve sıralarını çakı ile kazıyanlara tesadüf ediyoruz. evvelâ bu işin çirkinliğini onlara anlattım. İnsan nur aldığı bir müessiseyi korumaz mı. Bu çok fena bir nankörlük olur. Sonra insan evine ihanet eder mi? Şimdi bunu yapan yarın vatanına da zarar verebilir.

Çocuklarımızın kıymetli velileri : Şimdiye kadar talebelerimizin hallerinden bahsettim. Nihayet müşterek evlâdımız olan bu çocukların terbiye ve akılları hepimizin birinci vazifemizdir.

Şimdi müsaadenizle biraz da sizlerden bahsedeceğim. Birçok müsbet hâdiselere dayanarak kanaat getirdim ki Samsunda talebe velileri çocuklariyle ve çocukların okul hayatları ile lüzum geldiği kadar hassasiyetle meşgul olmuştuk. Acaba neden? ben şöyle düşünüyorum, Belki bir kısım veliler diyor-

lar ki « çocuk işte okula gidiyor ya, orada müdür var, öğretmenler var. Onlar herhalde çocuğun terbiyesiyle meşgul oluyorlar, bana iş kalmıyor. » Evet okul meşgul olur, olur amma ananın ve babanın yapacağı bir kontrol vardır ki onu okul okul yapamaz. Yine bazı veliler şöyle düşünebilirler belki : « okuldaki idare memurlarının işleri başlarından aşkın, ben gider sorarsam belki onları rahatsız ederim. » Hayır efendim, biz rahatsız olmâyız, bilâkis velilerin alâkalar ile memnun oluruz.

Ne şekilde olursa olsun ne düşünülürse düşünülün, muhakkak olan bir şey varsa o da velilerin ilgisizliğidir. Yahut bu arada bir delikanlı evlâda yapılması icabeden takip ve ihtimamı bilmiyenler de bulunabilir. Meselâ : çocuğun arkadaşları kimlerdir. Çocuk sabahları evden kaçta çıkıyor. Okul kaçta açılıyor. Erken çıkıyorsa niçin? Çocuğun okuduğu kitaplar, meşgul olduğu şeyler. Arasıra çocuğa belli etmeden cepleri karıştırılmalı. Çantası kontrol edilmeli. Lüzumsuz şeyler. Kartlar ve artist resimleri var mı bakılmalı, çocuk akşamları vazife yapmıyor mu? Defter ve kitapları muntazam ve temiz mi? Daha ileri gidelim. Çocuk neşeli mi, durgunmu? Rengi soluk mu? Düşünceli mi. Niçin? Gece rüyalarında sayıklıyor mu. Neler söylüyor. Pazar günleri arkadaşları ile buluşuyor mu. Kimlerle ve nereye gidiyor. Bilhassa belûğ çağında ana ve babanın vazifesi çok büyüktür. O çağdaki çocuklar damarlarında kaynaşan gençlik ve kafalarında uyanan şuurlarının mücadele devresindedirler. Bu devrede delikanlı has-

tadır. Ona bir hasta gibi ihtimam etmek lâzımdır. Çocuk düşüncelidir, dalgındır, hayaller kurar. Bu hale ruhiyatçılar « Peryud Kırtık, Peryud Damur » derler. Bu çağda ana babanın göstereceği ihmaller sonra asla telâfi edilmeyecek felâketlere sebep olabilir.

Dünyanın en serbest memleketi sayılan Pariste bile bir aile kızı yanında bir büyüğü olmadan sokağa çıkamaz. Biz de yazın parklarda başıboş dolaşan genç kızlar gördüm. Nasıl olur daha dün akşam gece saat onda sinema önünde mektepli çocuklara tesadüf ettik. Nerde bu çocukların velisi, nerde ana, baba. Bazı veliler şöyle diyor. « Çocuk bizim sözümüzü dinlemiyor. » Gayet tabii.. ana, baba çocukla yüz göz olursa böyle olur. Muhabbet başka, lâubalilik başka. Çocukla ebeveyni arasında bir resmî samimiyet olmalıdır. Karı koca münakaşaları asla çocuk yanında yapılmamalıdır. Çocuğa verilen bir emirden ana, baba asla rucuğ etmemelidir. Veyahut yapılmıyacak şeyi emretmemelidir. Bu gibi ilk tedbirlerle çocukta bir saygı, bir korku, ve bir itimat hasıl olur. O vakit babanın dediğini mutlaka yapar.

Öyle velilere tesadüf ettik ki kendisine tezkere yazıyoruz. Çocuğunuz felân felân günler okula gelmedi, sebebi ni lütfen bildiriniz. Bize ne cevap veriyor bilirmisiniz. « Çocuğum hergün okula gidiyor, siz tahkik ediniz. » Evet bu veli vazifesini yapmıyor diye kızmak mı lâzım. Hayır, o çocuğa daha

fazla dikkat etmek gerek. Çünkü nihayet o çocuk memleketin evlâdıdır. Onun memleket namına velisi biziz, velisinin ihmalkârlığına rağmen meşgul olacağız. Yine bir veliye « çocuğunuz sigara içiyor, bu huyundan vazgeçirtmeğe çalışın » diyoruz. Cevap.. « Ben başa çıkamıyorum siz uğraşın. » Evet amma sen bir tane ile başa çıkamıyorsun.. bizim başımızda bin tane var. Bin veliden ancak on, onbeş veli okula gelip çocukları hakkında izahat istedi. Tabii memnun olunamıyacak bir rakam bunun böyle olmaması icabeder. Anlaşacağız, çocuklarımız hakkında konuşacağız, beraber yürüyeceğiz. Aile ile okul beraber yürürse memleketin ve inkılâp türkiyesinin istediği elementler yetişebilir. Yoksa okul yapmağa çalışır ve ev onu yıkarsa o vakit gayeye erişemeyiz.

Sayın veliler, okulun kapısı hepinize açıktır. Çocuklarımız hakkında izahat istemek en tabii hakkınız ve vazifenizdir. Biz size bildireceğiz, siz bize sorun ve çocuğunuzun takip edin. Müşterek evlâtlarımızın selâmeti namına bunu yapmak lâzımdır.

Büyük atamız son büyük nutkunda kültürcülere diyerek « Yurt için teknik bilgilerle mücehhez ruhlu, imanlı gençler yetiştiriniz » .

Atatürk ve aziz ulusum.. Biz öğretmenler burada iyi ve sağlam bilgili, ruhlu, imanlı Türk oğlu Türk gençleri yetiştireceğiz.

HABERLER - HAREKETLER

Valimiz Halkevi Başkanı

Samsun Valisi ve C. H. P. Başkanı Bay Fuat Tuksal Halkevi Başkanlığını da kabul buyurarak daima alâka ve teveccüh gösterdikleri evimizle bilfiil meşgul olmak lütüfkârlığında bulunmuşlardır.

Sayın başkanımızı saygıyla selamlarken çok kıymetli hamisini başında gören Halkevimizi de candan kutlarız.

Yeni komite üyeleri

Halkevi komiteleri seçimi bitmiştir. Yeni seçilen arkadaşların isimlerini yazarken yeni ödevlerini tebrik eder, başarılar dileriz.

DİL, TARİH, EDEBİYAT :

Galip Naşit Arı, Meliha Oktav, Necdet Diniz, F. Kuğay, Şevket Berkman.

AR KOMİTESİ :

Kemal Sezen, İhsan Bengü, Rahmi Güneri, Şahin Özgür, Reşat Sezer.

GÖSTERİT KOMİTESİ

Rasim Ozantürk, Suphiye Varol, Didar Demirgüç, Lütfü Tekin, Adnan.

SPOR KOMİTESİ :

Necdet Merey, Hulusi Tokay, Ahmet Ergun, Naim Erim, Naci Duru.

SOSYAL YARDIM KOMİTESİ :

Dr. Necmettin Divitçioğlu, Ayşe Yegen, Aliye Olgaç, Şemsettin Yavuz, Zihni Zerrin.

HALK DERSANELERİ ve KURSLAR KOMİTESİ :

Saffet İrtenk, Hulusi Sürmen, Halil Seven, Lâtif Gökgöl, Hüseyin.

KİTAPSARAY ve YAVIN :

Ali Ertan, Rifat Akar, Şefik Alışık, Hüsnü Hasekioğlu, Zarifi Atamer.

KÖYCÜLÜK KOMİTESİ :

Cudi Gürsoy, Sait Coşkun, Rıza Kiper, Münir Kemal, Lütfü Deveci.

MÜZE ve SERGİ KOMİTESİ :

Lebip Konuksever, Nebahat Erker, Şinasi Önal, İsmail Yaver, Aptullah Enis Arım.

Konferanslar

Evimiz D. T. Edebiyat Şubesi tarafından tertip edilen tıbbî konferanslar devam etmektedir.

Bu konferansların ilki 10 Martta sinir hastalıkları mütehassısı Dr. Rifat Evirgen tarafından "İçki ve içkinin yaptığı delilikler" mevzulu konferans olmuştur.

Bundan sonra sıra ile 17 Martta Çocuk hastalıkları mütehassısı Dr. Kenan Aker tarafından "Çocuklarda mevsim hastalıkları ve korunması" 24 Martta Zührevî Hastalıklar mütehassısı Dr. Agâh Çinemci tarafından "Frengi hakkında bir hasbihal", 31 Martta Nisaiye mütehassısı Dr. Refik Turgut tarafından "Evde doğum ve tehlikeleri" mevzulu konferanslar verilmiştir.

Kıymetli bir mektup

Dahiliye Vekile ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Şükrü Kaya'nın Halkevleri yıldönümünde verdikleri nutukta ülkü yolunda feragat ve vazifeşinashlıkla çalışan öğretmenlerin mesaisini takdirle belirtmişlerdir.

Sayın Şükrü Kaya'nın yüksek kadirşinashlığına teşekkür beyan eden Kültür Bakanı Saffet Arıkan'ın bir mektubunu okurlarımıza sunuyoruz :

SAYIN ŞÜKRÜ KAYA DAHİLİYE VEKİLİ VE C. H. P. GENEL SEKRETERİ

Halkevlerimizin altıncı yıldönümü münasebetiyle yapılan törende irat buyurduğunuz çok mühim ve özlü nutkunuzda ; Atatürk inkılâbının prensiplerini halk arasında yaymak ve kökleştirmek gayesiyle kurulan ve kısa bir zamanda en temiz ve feyizli kültür ve inan kaynakları haline gelen Halkevlerinde vazife alan münevverlerden bahsederken ; öğretmen kütlesini pek kıymetli sözlerle taltif ettiğinizden dolayı duyduğum büyük sevinci ifade ve bu fedakâr ve idealist kütle namına zatiâlinize teşekkür erimi takdim etmeme müsaade buyurmanızı rica ederim.

Yurt ve inkılâp işlerinde daima ön safta bulunmağa can atan mekteplerinde cumhuriyetin ve milletin kendilerine mukaddes bir emanet olarak tevdi ettiği Türk çocuklarını, mekteplerinin dışında Halkevlerinde her türlü ihtimama lâyık Türk halkını ulu önderin yüksek irşatları dairesinde yetiştirmeğe asil bir feragatle uğraşan öğretmen arkadaşlarımızın derin mânâlı takdir ve il-

tifatınızdan kuvvet alarak çok ağır ve o nisbette ehemmiyetli olan vazifelerini daha büyük bir şevk ve heyecanla yapmakta devam edeceklerini derin saygılarla arz ederim.

Kültür Bakanı
S. ARIKAN

Altıncı yılı kutluladık

Halkevleri açılışının altıncı yıldönümünü 20 Şubat'ta büyük bir heyecanla kutluladık.

Gündüz saat 15 te Halkevi salonunu dolduran yüzlerce kişinin bandoyla birlikte söylediği İstiklâl marşı ile törene başlandı. Dahile Vekili ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Şükrü Kaya'nın söylediği nutuk radyo ile dinlendi. Kültür Direktörü Hamdi Hızal, Halkevinin gaye ve mefhumunu anlatan, bilhassa yüksek inkılâp vazifesini belirten kıymetli bir söylev verdi.

Öğretmen Suphiye Varol ve Ali Ertan tarafından şiirler okundu ve Ar Şubesi müzik amatörleri klâsik parçalar çaldılar.

Gece Kâzım Paşa Sinemasında bu güzel gün şerefine parlak bir mûsamere verildi. Bu mûsamerede Belediye Yazı İşleri Müdürü Rasim Ozantürk Halkevi mevzulu bir konferans, öğretmen Meliha Oktav ve Galip Naşit Arı şiirler okudu. Ar şubesi tarafından millî havalar çalındı. Gösterit Şubesinin genç ve çalışkan üyeleri İstiklâl piyesini büyük bir muvaffakiyetle temsil ettiler.

YENİ SESLER - YENİ İZLER

Akpınar (Niğde)

İkinci teşrinde çıkan 33 üncü sayısı elimize geldi. S. Yalvacı, M. Zeki Oral, A. Rasim Kocabaş, Meliha Tanalp, Cevat İdil, Kemal Alptekin, A. Turan, Halit Ongan tarafından yazılmış kıymetli makale, şiir ve tetkikler vardır.

Bilhassa Niğde Tarihi, ile Saz başlıklı tetkik kıymetli bir çalışma mahsulüdür.

Altan (Elazığ)

Büyük Şef Atatürk'ün Elazığ ziyaretlerine ait yazılarla ve fotoğraflarla intişar eden İlkânın sayısı tarihi kıymeti haiz bir broşür gibi saklanabilir.

Bozok (Yozgat)

Vehbi Ulusoy, Turgut Tarhan, Fazıl Erim, Fazıl Plümer imzalı yazılarla, Şair Fenninin gazellerini ve Yozgat Halkevinin yıllık çalışmalarını belirten Bozok'un üçüncü sayısı çıkmıştır.

Çoruh (Artvin)

İki ayda bir nesredilmek üzere aramıza katılan Çoruh arkadaşımızın ilk

Muhitin inkılâp ve kültür hareketlerini canlı resimler ve kıymetli yazılarla tesbit eden güzel bir dergi.

Büyük Şefin nutuklarından alınmış direktiflerle, Lütfü Engin, Cemal Bora, Dr. C. Alper, Fehim Kotan, Hakkı Sunata imzalı yazılarla Halkevi Çalışmalarını anlatan hülâsalar vardır.

Yeni arkadaşımızı candan selâmlar, başarılar dileriz.

Dıranaz (Sinop)

Muhitin kültür hareketlerini canlandıran onbir muhtelif imzanın kıymetli makale ve şiirlerini taşıyan Dıranaz'ın 25 inci sayısını okuduk.

Doğuş (Kars)

Epeyce uzun süren bir ayrılıktan sonra Doğuş kardeşimize tekrar kavuştuk. Eskisine nazaran daha küçük kıtada fakat daha büyük bir enerji ile aramıza katılan Doğuşu selâmlar, muvafakiyetler dileriz.

Fikirler (İzmir)

Fikirlerin Şubat'ta çıkan 155 inci sayısı Rahmi Balaban, M. Oksancak, H.

Karacadağ (Diyarbakır)

İlk sayısını veren Karacadağ arkadaşımızı kutlular verimler ve başarılar dileriz.

Muğla (Muğla)

Ta, Hay, Tolga, Ekmel İzdem, Zekâi Eroğlu, D. Tula, S. Aytağan, Vehbi Bısko, C. Aker'in yazılarını ihtiva eden 11 inci sayısını okuduk.

Taşan (Merzifon)

Kıymetli şiir ve yazılarla çıkan Taşan'ın Mart'ta çıkan 22 inci sayısını okuduk ve çok istifadeli bulduk.

Ülkü (Ankara)

Profesör Fuat Köprülünün direktörlüğü altında çıkan Ülkü Şubat sayısı ile onuncu cildini de bitirmiş oluyor.

Beş yıldanberi çok muntazam bir şekilde çıkan ve her sayısında yeni bir kültür hamlesi yaratan Ülküyü candan kutlar, ileriki yıllar için de sonsuz başarılar dileriz.

Ülkü'nün, bu sayısında Halkevleri dergiler tetkiki arasında bizden de bahsetmek lütüfkârlığını göstermiş, yıllık fihristimiz üzerinde tenkitlerde bulunmuştur. Ülkü ağabeyimizin tenkitlerini kısmen kabul etmekle beraber binbir zorluk içinde ikinci yılımızı doldururken teşvikkâr bir iki cümle beklediğimizi de söylemek isteriz.

Tenkidi seviyor ve istiyoruz, fakat ölçü bizim ölçümüz olmak şartıyla.

ün (İsparta)

Nazım Örensun, Fehmi Aksa, Tahir Erdem, Na. Kip, Bekir Türk imzalı şiir ve makaleleri ihtiva eden 47 sayılı Şubat sayısını aldık.

B. Pars, Mehmet Tolun, Dr. Suat Soyer, Seyit Tunçyürek, E. H. Akman tarafından yazılan ve Egenin kıymetli fikir hareketlerini canlı bir surette aksettiren yazılarla çıkmıştır.

Gediz (Manisa)

Manisa Halkevinin özlü ve verimli çalışmalarını belirten güzel resimlerle değeri bir kat daha artan Gedizin 11 inci sayısını sevinç ve gıptayla okuduk.

Görüşler (Adana)

On şiir, on iki nesir ve makale... Görüşlerin her sayfasına dizilmiş birer inci gibi gözleri çekiyor. Bu küçük dergi güneğin en güzel kültür hareketlerinden biridir.

İçel (Mersin)

İçel'in üçüncü sayısı bol yazı ve resimlerle çıkmıştır. Yirmiye yakın imzanın mahsulü olan bu güzel dergi her sayısıyla gayeye biraz daha yaklaşılmaktadır. Bilhassa Taha Toros'un velut kalem en ziyade gözümüzü çekiyor. Görüşlere de yazı yetiştiren bu genç arkadaş ileri için büyük vaatler müjdelemektedir.

İnan (Trabzon)

Rifat Necdet Evrim, Dr. R. Gök-moran, Hakkı Tucay, Halit Ağan, N. Korkusuz, F. N. , M. Yalçın Tuna, M. Cansızoglu, Samiye Yalçın, Şinasi imzalı yazılarla 8 inci Şubat sayısı çıkmıştır.

İnanç (Denizli)

İnanç'ın 11 inci sayısı güzel şiirler ve makalelerle süslü olarak çıkmıştır.

Halkevleri Dergileri

Halkevinin adı :	Derginin adı :	Kaç günde bir çıktığı :
Ankara	Ülkü	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Adana	Görüşler	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Artvin	Çoruh	"
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	"
Diyarbakır	Karacadağ	"
Elazığ	Altan	"
Eminönü	Yeni Türk	"
Eminönü	Halk Bilgisi Haberleri	"
İsparta	Ün	"
Mersin	İçel	"
İzmir	Fikirler	On beş günde bir
Kars	Doğuş	Aylık
Konya	Konya	"
Manisa	Gediz	"
Merzifon	Taşan	"
Milâs	Yeni Milâs	"
Muğla	Muğla	"
Niğde	Akpınar	"
Niksar	Ülker	"
Trabzon	İnan	"
Samsun	19 Mayıs	"
Sinop	Dranaz	"
Yozgat	Bozok	"

Sahibi ve Yayın Direktörü : Mümtaz Arkayın

Basıldığı yer : Güneş Basımevi — Samsun

